

مرلوط سیلابی چک ء موافقت پروجیکٹ (IFRAP)

مین رلی کینال ء RD 0+000 ء RD 25+000 تا سیلابی بند ء بحالی / مضبوطی

(Package-IV)

انتظامی خلاصہ

1- پروجیکٹ ء پس منظر

بلوچستان رقبہ ء حساب ء پاکستان ء سب سے گران صوبہ انت، بلے آبی کمی ء موسمیاتی تبدیلی ء اثرات ء ملک ء زیات متاثرہ علاقہ آبی دیم ء شمار بیت۔ کمزور آبپاشی بنیادی ڈھانچہ، خشک موسم ء دور دراز دیہی آبادیانی سبب ء صوبہ خشک سالی ء سیلاب دونوں ء خطرہ ء روبرو انت۔ 2022 ء تباہ کن مون سون سیلاباں دیم، آبپاشی نظام ء سیلابی تحفظ ء بنیادی ڈھانچہ ء گران نقصان رستنت، روزگار متاثر کرت، فصل تباہ کرت ء دیہی آبادیانی حفاظت ء خطرہ پیدا کرت۔

ای صورت حال ء رد عمل ء حکومت پاکستان عالمی بینک ء مالی معاونت ء مملوط سیلابی چک ء موافقت پروجیکٹ (IFRAP) شروع کرت۔ ای پروجیکٹ بلوچستان ء 2022 ء سیلاب پس بازسازی، چک ء زیادتی ء ذریعہ معاش ء تنوع ء وسیع تر پروگرام ء حصہ انت۔ IFRAP ء مقصد صوبہ ء آب ء سیلابی انتظامی نظام ء بحالی ء مضبوطی، زرعی پیداوار ء اضافہ، ء بنیادی ڈھانچہ ء منصوبہ بندی ء نفاذ ء موسمیاتی چک شامل کرگ انت۔

ابتدائی طور ء IFRAP ء PC-I ء 55 ذیلی پروجیکٹ شامل انت۔ ابتدائی سروے ء بیت (20) ذیلی پروجیکٹ عالمی بینک ء Project Appraisal Document (PAD) ء دیگر انتخابی معیار ء پورا نہ انت، لہذا ایشا پروجیکٹ ء گون خارج کرگ انت، ء باقی سی وینچ (35) ذیلی پروجیکٹ تفصیلی ڈیزائن ء خاطر منتخب کرگ انت۔

ای سی وینچ (35) منتخب ذیلی پروجیکٹ بلوچستان ء 19 ضلعانی اندر واقع انت، جن ء آواران، لسبیلہ، حب، نصیرآباد، جعفرآباد، صحبت پور، جھل مگسی، ہرنائی، موسیٰ خیل، سی، کچھی، قلعہ سیف اللہ، پشین، زیارت، قلات، مستونگ، خاران، نوشکی ء واشک شامل انت۔ پورٹ فولیو ء 11 دیم/ ذخیرہ آب ڈھانچہ، 11 دائمی/ سیلابی آبپاشی اسکیم ء 13 سیلابی تحفظ ڈھانچہ شامل انت، کہ انانی تیرہ پیکیج ء تقسیم کرگ انت۔ ضلع نصیرآباد ء رلی کینال سیلابی بند IFRAP ء Package-IV ء یک ذیلی پروجیکٹ انت، کہ اسے ء مقصد مقامی آبادی ء زرعی اراضی ء بار بار ء سیلابی واقعات ء گون محفوظ داشتگ انت۔

رلی کینال سیلابی بند گوٹھ حاجی نور محمد پکرائی، گوٹھ حاجی امداد حسین قادر، گوٹھ فضل محمد جمالی، شوری داتا ء گوٹھ فیصر خان ء نزدیک N, 68°24'19.78"E 44.42'38°28 واقع انت۔ مجوزہ کار ضلع نصیرآباد ء کینال ء بلا دست 25 کلومیٹر رینج (RD 0+000 تا RD 25+000) ء بحالی ء مضبوطی ء شامل انت، جہاں حالیہ سیلابانی دوران cross- sections ء سبب hydraulic capacity ء water delivery efficiency کم پگ انت۔ مجوزہ کاراں مکمل re-desilting, canal prism sectioning ء regime bed slope ء بحالی شامل انت تاکہ hydraulic performance بہتر ہو بیت ء قابل اعتماد discharge conveyance یقینی بیت۔

مزید براں، right-bank berm ء بلند ء مضبوط کرگ بیت تاکہ اسے یک سیلابی حفاظتی بند ء طور ء کار بکنت، آئندہ breach روک بیت ء lateral flood containment مہیا ہو بیت۔ موجودہ وینچ super passages drainage flow ء کینال ء آبار جاری رکت، جبکہ آٹھ مجوزہ 0.60 میٹر قطر ء pipe inlets surface runoff ء محفوظ طور ء منتقل کنت ء کینال بندانی سر ء دباؤ کم کنت۔ ای مداخلتانی مقصد hydraulic stability ء بحالی، flood resilience ء زیادتی ء command areas ء خاطر پائیدار irrigation supply یقینی کرگ انت۔ ذیلی پروجیکٹ موجودہ خراب ڈھانچہ ء بہتر ڈیزائن معیار ء مواد ء بحال ء مضبوط کنت تاکہ آئندہ شدید ہائڈرولوجیکل واقعات برداشت کرت بہ کنت۔

پروجیکٹ ۽ اہم مقصد

- زرعی اراضی ۽ انسانی آبادی ۽ آئندہ سیلابی خطرہ ۽ گوں محفوظداشتنگ۔
 - مضبوط سیلابی حفاظتی بنیادی ڈھانچہ ۽ ذریعہ ۽ موسمیاتی کچک ۽ زیادتی کرگ۔
 - زمین ۽ پائیدار استعمال ۽ زرعی پیداوار ۽ فروغ دیگ۔
 - ضلع نصیرآباد ۽ سیلاب متاثرہ آبادیانی سماجی ۽ اقتصادی بحالی ۽ مدد دیگ۔
- تمام مجوزہ تعمیراتی کارپیلے ۽ متاثرہ علاقہ آتی حد ۽ محدود پوسنت ۽ پروجیکٹ کے محفوظ علاقہ، دہلی خطہ یا ماحولیاتی حساس مقام ۽ گوں نکر نہ کنت۔

2۔ ماحولیاتی ۽ سماجی انتظامی منصوبہ (ESMP) ۽ مقصد

- ماحولیاتی ۽ سماجی انتظامی منصوبہ (ESMP) عالمی بینک ۽ Environmental and Social Framework (ESF)، Environmental and Social Commitment Plan (ESCP) ۽ متعلقہ قومی ۽ صوبائی ماحولیاتی قانونانی مطابقت تیار کرتنگ انت۔ ESMP پروجیکٹ ۽ منصوبہ بندی، تعمیر ۽ عملی مرحلہ ۽ ممکنہ ماحولیاتی ۽ سماجی خطرہ آتی شناخت، تدارک ۽ نگرانی ۽ خاطریک عملی فریم ورک فراہم کنت۔
- 1۔ ماحولیاتی ۽ سماجی اثرات ۽ مؤثر انتظام ۽ تدارک یقینی کرگ۔
 - 2۔ عالمی بینک ۽ Environmental & Social Standards (ESS 1 تا 10) ۽ پابندی ۽ فروغ دیگ۔
 - 3۔ کارکن ۽ نزدیک آبادیانی پیشہ ورانہ صحت، حفاظت ۽ بہبود ۽ بہتری کرگ۔
 - 4۔ مؤثر مشاورت ۽ شکایت ازالہ نظام ۽ ذریعہ ۽ متعلقہ فریقانی شرکت ۽ شفافیت برقرار داشتنگ۔
 - 5۔ سیلابی حفاظتی بنیادی ڈھانچہ ۽ طویل مدتی پائیداری، موسمیاتی کچک ۽ کمیونی حفاظت یقینی کرگ۔
- ESMP ٹینڈر ۽ معاہداتی دستاویزانی حصہ پوسنت تاکہ تعمیراتی ٹھیکیدار (CC) ۽ تعمیراتی نگرانی مشیر (CSC) ماحولیاتی ۽ سماجی پابندیانی تقاضہ ۽ اپنے ذمہ داریانی اندر مکمل طور ۽ شامل کنت۔

3۔ قانونی ۽ پالیسی فریم ورک

ESMP زیر ۽ قانون، پالیسی، معیار ۽ رہنما اصولانی روشنی ۽ تیار کرتنگ انت:

- عالمی بینک ۽ Environmental and Social Standards (ESS 1 تا 10)، جن ۽ خطرہ انتظام، محنت ۽ کام ۽ حالات، آلودگی ۽ روک تھام، کمیونی صحت ۽ حفاظت، حیاتیاتی تنوع ۽ متعلقہ فریقانی شمولیت شامل انت۔

• IFC ۽ World Bank Group ۽ Occupational Health and Safety Guidelines۔

• Pakistan Environmental Protection Act, 1997 ۽ Balochistan Environmental Protection Act, 2012۔

• National Environmental Policy, 2005، National Conservation Strategy، Pakistan Climate Change Act, 2017۔

• National Disaster Management Act, 2010۔

- حیاتیاتی تنوع، موسمیاتی تبدیلی، محنت معیار ۽ ثقافتی ورثہ ۽ متعلقہ بین الاقوامی معاہدات جن ۽ پاکستان فریق انت۔

4۔ ماحولیاتی ۽ سماجی بنیادی صورتحال

ہی کینال سیلابی بندہ مقام کچھی دریائی طاس ۽ واقع انت، جہاں نیم خشک موسم ۽ زیادہ تر ہموار زمین انت، کہ زراعت ۽ خاطر موزوں انت۔ ضلع ۽ گرمیان دراز، خشک ۽ سخت گرم انت ۽ peak season ۽ درجہ حرارت اکثر 45°C تا رسیٹ۔ مون سون ۽ مدت کم انت ۽ بارش زیادہ تر جولائی تا ستمبر ۽ بیت، کہ مجموعی خشک موسم ۽ کم اثر کنت۔ زمستان نصیر آباد ۽ معتدل بلے خشک انت ۽ روزانی درجہ حرارت تقریباً 15°C تا 25°C رسیٹ۔

ارضی ساخت بیشتر دریائی رسوبات ۽ بحری آمیز سلت ۽ مشتمل انت۔ زیر زمین آب محدود انت ۽ اش ۽ معیار مختلف انت۔ علاقہ ۽ گزر بسر ۽ زراعت ۽ مالداری اہم ذریعہ معاش انت۔ پروجیکٹ ۽ زیر اثر علاقہ یا اش ۽ نزدیک کے محفوظ ماحولیاتی مسکن، جنگل یا اہم ثقافتی ورثہ موجود نہ انت۔ سماجی ۽ اقتصادی لحاظ ۽ مقامی آبادیان پھوٹ، دیسی ۽ معاشی طور ۽ کمزور انت۔ پروجیکٹ ۽ نفاذ ۽ قلیل مدتی روٹکار ۽ موقع، بہتر سیلابی تحفظ ۽ مقامی باشندگان ذریعہ معاش ۽ حفاظت ۽ زیادتی متوقع انت۔

5- اثرات ۽ جائزہ ۽ تدارکی اقدام

تعمیراتی ۽ عملی مرحلہ ۽ ممکنہ ماحولیاتی ۽ سماجی اثرات شناخت کرتک انت، جن ۽ ایش شامل انت:

- تعمیراتی مشینری ۽ عارضی گردوغبار، شور ۽ فضائی اخراج۔
- تعمیراتی فضلہ ۽ کھدائی ۽ ٹنگل اضافی مواد ۽ تلفی۔
- کارکن ۽ مقامی آبادی ۽ صحت ۽ حفاظت ۽ خطرہ۔
- تعمیراتی مواد ۽ نقل و حمل ۽ عارضی ٹریفک خلل۔
- پروجیکٹ ۽ خاطر مستقل نقل مکانی یا اراضی ۽ حصول ۽ ضرورت نہ بیت۔
- اہم تدارکی اقدام ایش انت:

- ٹھیکیدار ۽ Environmental and Social Management Plan (CESMP) ۽ نفاذ، جن ۽ فضلہ، ٹریفک، صحت ۽ حفاظت ۽ ہنگامی حالت ۽ site-specific management plans شامل ہوہنت۔
- Personal Protective Equipment (PPEs)، ابتدائی طبی مدد ۽ حفاظتی تربیت ۽ فراہمی۔
- تعمیراتی فضلہ ۽ مجاز ادارہ آئی ذریعہ ۽ مقررہ مقام ۽ محفوظ طریقہ ۽ تلف کرگ۔
- تعمیراتی کار مکمل ہوگ پساں متاثرہ سطحی بحالی۔
- ماحولیاتی ۽ سماجی معاملہ آئی مسلسل نگرانی ۽ رپورٹنگ۔
- متعلقہ فریقانی فعال شمولیت ۽ کارکن ۽ مقامی آبادی ۽ خاطر مؤثر Grievance Redress Mechanism (GRM) ۽ قیام۔

5.1- مجموعی اثرات

عالمی بینک ۽ ESS1 ۽ تقاضہ ۽ مطابق ممکنہ مجموعی ماحولیاتی ۽ سماجی اثرات ۽ جائزہ گپٹنگ انت۔ جائزہ ۽ تصدیق بیت کہ ذیلی پروجیکٹ ۽ اثر پذیری علاقہ ۽ کے اہم بہرمان جاری یا مجوزہ پروجیکٹ موجود نہ انت کہ مجوزہ مداخلت ۽ گوں ملک ۽ نمایاں مجموعی اثر پیدا بکنت۔ چونکہ ذیلی پروجیکٹ بنیادی طور ۽ موجودہ سیلابی حفاظتی بند ۽ بحالی ۽ مشتمل انت، لہذا متوقع اثرات مقامی، عارضی ۽ تجویز کرتک تدارکی اقدام ۽ گوں قابل انتظام انت۔ مجموعی طور ۽ کے منفی مجموعی اثر متوقع نہ انت؛ بلے ذیلی پروجیکٹ سیلابی ٹپک ۽ زیادتی، زرعی اراضی ۽ مقامی آبادیانی حفاظت، ۽ آئندہ سیلابی نقصان ۽ خطرہ ۽ کم کرگ ۽ مثبت کردار ادا کنت۔

6- اداره جاتی انتظام

ماحولیاتی ء سماجی انتظام Irrigation Department, Government of Balochistan ء تحت Project Implementation Unit (PIU) ء ذریعہ ء مربوط بیت، ء عالمی بینک نگرانی کنت۔ تعمیراتی ٹھیکیدار موقع ء ESMP ء نافذ کنت، Construction Supervision Consultants (CSC) ء نگرانی کنت ء PIU وقت بہ وقت آڈٹ کنت۔

ESMP ء مؤثر نفاذ ء خاطر پروجیکٹ عملہ ء استعداد ء زیادتی، تربیت ء آگاہی پروگرام کنتگ بنت۔ پابندی ء رپورٹنگ ء نگرانی ء خاطر مخصوص Environmental and Social Specialist Team تعینات کنتگ انت۔

7- شکایت ازالہ نظام (GRM)

پروجیکٹ ء تمام دور ء کارکن ء مقامی آبادی ء تحفظات ء شکایتی ازالہ ء خاطر یک شفاف ء آسان رسائی والا Grievance Redress Mechanism فعال ہو بیت۔ GRM ء Public Complaint Cell، پروجیکٹ مقام ء PIU سطح ء Grievance Redress Committee (GRC)، ء شکایت ء وصول، جانچ ء حل ء خاطر واضح مدت ء طریقہ کار شامل ہو بنت۔

8- ماحولیاتی ء سماجی انتظامی بحث

ESMP ء ماحولیاتی ء سماجی انتظام ء خاطر مختص بحث شامل انت، جن ء تدارکی اقدام، نگرانی، استعداد ء زیادتی، آگاہی پروگرام ء ہنگامی اقداماتی خرچ شامل انت۔ پائیدار ء ضابطہ مطابق نفاذ یقینی کرگ ء خاطر ای لاگت پروجیکٹ ء مجموعی بحث ء شامل کنتگ بیت۔

9- نتیجہ

رہی کینال سیلابی بند ضلع نصیر آباد ء سیلابی پچک ء زیاد کرگ ء کمزور مقامی آبادی ء تحفظ دیگ ء خاطر یک اہم مداخلت انت۔ ESMP ء نفاذ ء ماحولیاتی، سماجی ء پیشہ ورانہ خطرہ کمترین حد ء رسگ ء مدد بیت ء تعمیراتی ء عملی سرگرمیاں محفوظ، پائیدار ء سماجی طور ء جامع طریقہ ء انجام دیگ بنت۔

ماحولیاتی حفاظتی اقدام، متعلقہ فریقانی شمولیت ء موسمیاتی پچک دار ڈیزائن ء یکجا کرگ ء، پروجیکٹ آفات ء خطرہ ء کم کرگ، ذریعہ معاش ء بحالی، ء بلوچستان ء Integrated Flood Resilience and Adaptation Project (IFRAP) ء وسیع تر پچک سازی مقصدانی حصول ء نمایاں مدد کنت۔